

Hold ministeren ude af universitetet

Bragt i Børsen, 23. september 2016

Af Nils Strandberg Pedersen & Per Falholt, bestyrelsesformænd hhv. KU og DTU

Regeringen har lagt op til et radikalt kursskifte i uddannelsespolitikken. Universiteternes uddannelser, forskning og administration er i dag uafhængige af staten og politiske vinde. Armslængden til politikerne har sikret innovation, idérigdom, medarbejdernes indflydelse og forskernes forsknings- og ytringsfrihed. Det er den samme styreform, man har på en række af verdens førende universiteter, som f.eks. Yale, Oxford og MIT.

Men nu er der med regeringens såkaldte styringseftersyn af de videregående uddannelser lagt op til et brud med de principper, der har været styrende i dansk politik i over 530 år.

Det stod klart, da Uddannelses- og Forskningsministeriet offentliggjorde en rapport om styring af de videregående uddannelser. En af konklusionerne har været klar, længe før rapporten blev skrevet: De videregående uddannelsesinstitutioner skal styres tættere af ministeriet. Det skal bl.a. gøres ved, at ministeriet involveres i udpegningen af bestyrelserne.

Ifølge rapporten varetager bestyrelserne - og dermed universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier - ikke samfundets interesser godt nok. Derfor bør statens ejerrolle styrkes, og bestyrelserne skal "tage ansvar for (?) politiske målsætninger."

Rapporten indeholder postulater som disse, men kommer ikke med eksempler, der viser, hvor bestyrelserne har svigtet samfundets interesser. Ministeriet skærer desuden de 37 vidt forskellige videregående uddannelsesinstitutioner over en kam.

If it ain't broke, don't fix it

Det er altid fornuftigt at vurdere, om vi kan organisere uddannelse og forskning bedre. Det gør universiteterne løbende. Og fra politisk side er det da heller ikke reformer, der mangler. De har stået i kø de sidste ti år: universitetsfusioner og fusioner med sektorforskningen, dimensionering, fremdrift, SU, akkreditering mv.

Det er sket i en tid, hvor universiteterne har dokumenteret meget markante resultater. Private fonde og virksomheder i Danmark og udlandet har investeret i dansk forskning. Og f.eks. både DTU og KU står stærkt på de internationale ranglister. Der er sket et markant løft i antallet af ph.d'er, og der bliver uddannet flere end nogensinde før. Det sker efter ønske fra tidligere

regeringer og for stadig færre bevillinger pr. studerende.

"If it ain't broke, don't fix it," lyder et ordsprog. Universiteterne varetager allerede samfundets interesser og er i øvrigt regulerede af universitetsloven. Universiteterne står til ansvar for ministeren. Ministeriet har samtidig en vifte af muligheder for at styre: revision, tilsyn, bevillinger, lovgivning, overenskomster, obligatorisk brug af statslige it-systemer osv.

Fri af politiske interesser

Hvad skal vi så med politisk udpegede bestyrelser? Ifølge rapporten skal bestyrelsesmedlemmerne lytte mere til ministerens interesser. Men hvis dele af bestyrelserne skal udpeges eller godkendes af ministeren, risikerer det at skabe uklare beslutningsveje om, hvem der bestemmer. Ansvar vil havne på ministerens bord.

De universiteter, vi konkurrerer med internationalt, er typisk uafhængige af politiske interesser. Det er afgørende for private fondes investeringer i universiteterne og for tiltrækning af topforskere, at universiteterne er uafhængige.

"Men bliver der ikke uddannet for mange akademikere, som ikke kan få et job?," lyder spørgsmålet fra nogle. For det første er det ministeriet, der i årevis har godkendt nye uddannelser i Danmark. For det andet har universiteterne gjort meget for at optage flere studerende, hvor der er gode jobudsigter som f.eks. ingeniør, natur- og sundhedsvidenskab. For det tredje har skiftende regeringer haft som mål at skrue op for optaget over hele linjen. Dette billede har bestyrelserne skulle forholde sig til. Med dimensioneringen bliver der nu skruet ned for optaget mange steder.

På et punkt er rapporten interessant. Den fastslår, at der konstant introduceres nye styringsredskaber fra staten. Mængden af detailstyring øges. Ministeriets styring går helt ned på den daglige drift. Selv uddannelses- og forskningsminister Ulla Tørnæs (V) har talt om afbureaukratisering.

Løsningen er ikke at indføre mere, men mindre styring. Et øget handlerum og stabile rammevilkår er det, der skal til for at fastholde de danske universiteters position. Den næste generation af ambitiøse ledere, der er på vej på universiteterne, bør kunne handle og skabe gode vilkår omkring uddannelse og forskning. Og det skal være, uden at der skal søges om godkendelse hos ministeren først.